

EVALUAČNÍ METODA

MGR. BOHDANA BŘÍZOVÁ, PH.D.

pomoc

přátelství

prevence

podpora

péče

čas

OBSAH

ÚVOD ²

POPIS
EVALUAČNÍ METODY ⁴

VYHODNOCENÍ
EVALUAČNÍ METODY ⁹

PREZENTACE
CELKOVÝCH VÝSLEDKŮ
POMOCÍ GRAFŮ ¹²

ZÁVĚR ⁹

pomoc podpor
péče prevence
romáka júnám
nám nový kamar

Upozornění!

Bez vědomí a souhlasu Asociace dobrovolnických mentoringových programů, z.s. nelze tuto Evaluační metodu MENTORING volně kopírovat a využívat či ji jakýmkoli způsobem upravovat a aplikovat v praxi.

**Vážení koordinátoři dobrovolnických mentoringových programů,
i další čtenáři,**

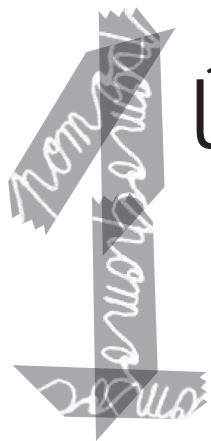
dostává se vám do rukou manuál Evaluační metody MENTORING, který je určen primárně pro koordinátory programu Pět P v České republice. Nicméně i mnozí z vás, kteří s programem Pět P nemáte nic společného, v něm můžete najít zdroj inspirace či vás může k programu Pět P přiblížit.

Evaluační metoda popsaná v tomto manuálu je určena přímo pro dobrovolnický mentoringový program Pět P – koordinátoři ji zařazují do managementu programu jako přirozený a nezbytný prvek.

Tato publikace rozhodně není odborným textem – naopak se snaží být velmi praktická, je napsána jednoduše a srozumitelně tak, aby jí rozuměl kdokoli z vás. Uvnitř najdete konkrétní návod k tomu, jak zmíněnou evaluaci využívat při vaší práci. Součástí Manuálu jsou i formuláře dotazníků, rady k administraci, způsoby vyhodnocování a prezentace dat.

Budu velmi ráda za jakékoli vaše připomínky, zkušenosti a další postřehy. A také apeluji na všechny ostatní čtenáře, aby v případě zájmu o tuto evaluační metodu neváhali a ozvali se. Poskytnu více informací, můžeme porovnávat s vašimi metodami, můžeme spolupracovat...

Bohdana Břízová

ÚVOD

Vzhledem k výjimečnosti dobrovolnického mentoringového programu Pět P je třeba věnovat maximální pozornost nejen výběru klientů, výběru, výcviku a supervizi dobrovolníků, ale také kvalitním metodám zjišťujícím přínos pro dítě, jeho rodinu i dobrovolníka a umožňující tak neustálý rozvoj kvality Pět P, tj. evaluaci.

Posláním mnoha mentoringových programů je pozitivní vývoj mládeže - nejenom jednoduše kvantifikovat nedostatky chování, odstraňovat tyto nedostatky a potom ukončit výchovný vztah, když byly nedostatky domněle odstraněny. Mentoringové vztahy jako jsou v Pět P mohou typicky trvat déle než dva roky. Role mentora v nich proto má být viděna jako trvalý a pokračující proces podporování vývoje dětí a mládeže. Zhodnocení výsledků musí představovat trvalý proces, který pomáhá mentorovi a spolupracujícím lidem na programu v jejich odpovídajících rolích.

Historie evaluace v Pět P

V roce 1995 získala organizace Big Brothers Big Sisters of America prostředky, aby vyvinula a řídila ověřovací model, který se postupně začal nazývat Program-Based Outcome Evaluation (POE). Evaluační metoda byla podložena zkušenostmi mnoha vzdělávacích organizací - vstupy od více než 150 profesionálů s mnohaletou zkušeností v oblasti mentoringu. Metoda POE pomáhala řešit realitu, že většina organizací založených na komunitním principu není schopna investovat značné prostředky do různých výzkumných studií, přitom ale chce předvést efektivitu svého programu z hlediska výsledků. Metoda POE byla vytvářena tak, aby byla co nejpřístupnější svým uživatelům. V co největší možné míře se proto vyhýbala užívání technických výrazů tradičně spojených s výzkumem v sociálních vědách.

V České republice byla tato metoda na podzim roku 1998 osobně představena paní Dagmar E. McGill, ředitelkou zodpovědnou za koordinování mezinárodních divizí Big Brothers Big Sisters. Poté byla metoda POE přeložena do češtiny a následně využívána při evaluaci programu Pět P (národní varianta Big Brothers Big Sisters – více informací naleznete v publikaci *Manuál dobrovolnického mentoringového programu Pět P*).

Metoda POE se soustředovala na zjišťování zejména pozitivních změn v chování, které u dětského klienta nastaly během trvání vztahu s jeho dobrovolníkem. Tato data byla získávána prostřednictvím dotazníků, ve kterých byli respondenti žádáni (po šesti měsících a dále po jednom roce kamarádského vztahu dítěte a dobrovolníka) o své vyjádření o dítěti v několika oblastech.

Metoda POE se ovšem na základě výzkumů v České republice ukázala jako nevhodná. Nerespektovala sociokulturní podmínky, některé položky byly nesrozumitelné, mnoho koordinátorů programu ji nevyužívalo. Proto byla v roce 2004 v rámci projektu „Vytvoření nové evaluační metody programu Pět P“, který byl podpořen z grantu Velvyslanectví Spojených států amerických, modifikována a upravena pro české podmínky. Několik let byla využívána a v roce 2010 v rámci disertační práce dokončena do finální podoby tak, aby splňovala veškeré požadavky na kvalitní evaluační nástroj. V roce 2015 byl vytvořen tento kompletní *Manuál*, který zahrnuje jak metody sběru dat, tak metody vyhodnocování výsledků.

POPIS EVALUAČNÍ METODY

Cílem systému evaluace je posoudit vliv přítomnosti dobrovolníka na dítě a zejména podívat se na osobnost dítěte z více úhlů pohledu, a zamyslet se nad dítětem vždy ve všech oblastech a rolích, které v životě sehrává. Také nám dává informace o hodnocení dobrovolníka zapojeného ve dvojici s dítětem.

Pravděpodobně největší výhodou této metody je její všestrannost. Můžeme pomocí ní získat hodnotná data jednak o individuálních případech (dvojici dobrovolník - dítě), posoudit podle nich úspěšnost počátečního plánování vztahu a v případě nutnosti upravit jeho budoucí podobu. Zároveň je možné sdružovat komplexní data o všech dvojicích zapojených do programu a předvést celkovou efektivitu programu z hlediska výsledků, tj. efektivity programu. A také nám dává zpětnou vazbu od zapojených dobrovolníků – jejich reflexi zapojení do programu, pohled na to, jaké zkušenosti a dovednosti získali.

Při práci s touto metodou je potřeba brát v potaz také to, že vztah dítě – dobrovolník může být ukončen dříve, může dojít k jeho přerušení, počítat se musí i s určitým subjektivním zkreslením, které však samo o sobě je také informací o tom, jak každá strana danou situaci vnímá. Jasné výsledky dotazníků mohou ukázat, že dítě je vnímáno různými stranami různým způsobem, můžeme nahlédnout na problémy, které si v běžném kontaktu s dítětem neuvědomujeme.

2.1 Formuláře evaluační metody

2.2 Respondenti účastníci se evaluace

2.3 Popis jednotlivých formulářů pro sběr dat a práce s nimi

2.1 Formuláře evaluační metody

Evaluační metoda se skládá z několika evaluačních nástrojů pro sběr dat. Je využíváno metody dotazování, techniky dotazníku, pozorování a rozhovoru.

- ▶ Úvodní evaluační dotazník programu Pět P PŘÍLOHA Č. 2
- ▶ Evaluační dotazník programu Pět P PŘÍLOHA Č. 2
- ▶ Evaluační dotazník dobrovolníka PŘÍLOHA Č.3
- ▶ Evaluační dotazník pro dítě zařazené v programu Pět P PŘÍLOHA Č.4
- ▶ Charakteristika jednotlivých položek z Evaluačního dotazníku programu Pět P PŘÍLOHA Č. 5

Pro vyhodnocování a získání výsledků evaluace jsou určeny následující formuláře:

- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku programu Pět P - I. (celkové výsledky) PŘÍLOHA Č. 6
- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku programu Pět P - II. (celkové výsledky posuzovaných změn) PŘÍLOHA Č. 7
- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku III. (pro skupiny respondentů) PŘÍLOHA Č.8
- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku IV. (pro jedno dítě) PŘÍLOHA Č. 9

2.2 Respondenti účastníci se evaluace

Vždy povinně:

- ▶ rodič (popř. jiný zákonný zástupce)
- ▶ dítě
- ▶ dobrovolník

Volitelně:

- ▶ učitel (pokud dítě do programu Pět P doporučil a zajímá se o další vývoj dítěte)
- ▶ odborník (pokud dítě do programu Pět P doporučil a zajímá se o další vývoj dítěte)
- ▶ koordinátor (v případě, že je s dětmi často v kontaktu, např. na společných akcích programu Pět P)

2.3 Popis jednotlivých formulářů pro sběr dat a práce s nimi

Úvodní evaluační dotazník programu Pět P PŘÍLOHA Č. 1

Úvodní část evaluace začíná již před vstupem dítěte do programu. Jde v podstatě o stejnou formu dotazníku, kterou budou respondenti vyplňovat po roce vztahu dítě – dobrovolník. Při úvodních pohovorech s rodiči a úvodním stanovení „zakázky“ však tento dotazník jednak plní roli určité osnovy pro rozhovor s rodiči, jednak roli seznamovatele s evaluační metodou programu Pět P a tím, co budeme u dítěte sledovat. Také pomáhá lépe stanovit „zakázku“, tedy to, s čím dítě do programu přichází. Díky úvodnímu dotazníku formulujeme problém, označujeme stěžejní problémy a rozlišujeme je od podružných.

Využití tohoto úvodního dotazníku je vhodné především pro plánování práce s dítětem a následující hodnocení, kdy budeme sledovat jednotlivé případy formou případových studií (více v kap. 3 Vyhodnocení evaluační metody).

Distribuce dotazníku:

- ▶ Dotazník vyplní zákonný zástupce při první nebo druhé schůzce s koordinátorem, popř. jej vyplní koordinátor sám na základě rozhovoru se zákonným zástupcem.
- ▶ V případě, že respondent nerozumí smyslu některé z položek, koordinátor mu jen vysvětlí, popíše, může využít nápovědu PŘÍLOHA Č. 5

Evaluační dotazník programu Pět P PŘÍLOHA Č. 2

Evaluační dotazník programu Pět P se používá k zaznamenání změn, které jednotlivé zúčastněné strany vyzorovaly u dítěte za sledované období. Respondent zaznamená svoje jméno, označí svoje postavení vůči dítěti (tj. zda je jeho dobrovolníkem, koordinátorem, rodičem apod.), uvede jméno dítěte, datum vyplnění dotazníku a počet měsíců (období), nad kterými se zamýšlí. Poté se již vyjadřuje k 36 položkám v sedmi posuzovaných oblastech (ty se týkají problémů dítěte, jeho sociální adaptace, jeho osobnosti i psycho-somatických projevů). Tam, kde respondent nedokáže situaci objektivně posoudit, zvolí možnost „nedovedu posoudit“. Tuto možnost by měl volit co nejméně, tedy skutečně jen tam, kde není schopen danou situaci reálně posoudit (např. dobrovolník nebude posuzovat školní prospěch dítěte, pokud neviděl vysvědčení ani žádné známky). Tam, kde u dítěte není a nebyl problém ve sledované oblasti, zvolí se možnost „netýkalo se nás a ani netýká“. Je to proto, aby nedocházelo ke zkreslení přínosu a neuváděly se kladné odpovědi tam, kde ani k žádným problémům nikdy nedocházelo.

Distribuce dotazníku:

- ▶ dotazník respondenti vyplňují na osobní schůzce s koordinátorem, ve výjimečných případech jej lze zaslat poštou popř. vyplnit v rámci telefonického rozhovoru s respondentem
- ▶ vyplňuje vždy povinně rodič a dobrovolník po 12 měsících (+/-) fungování dvojice dítě - dobrovolník, pokud dvojice pokračuje, další rok se vyplňuje dotazník znovu (cca po dalších 12 měsících), poslední je nutno vyplnit při ukončení dvojice
- ▶ dotazník mohou vyplnit také volitelní respondenti (koordinátor, odborník, učitel)
- ▶ v případě, že respondent nerozumí smyslu některé z položek, koordinátor mu je vysvětlí, popíše, může využít nápovědu ^{PŘÍLOHA Č. 5}

Doporučení:

Dotazník je dobré doplnit poté i určitým rozbohem a rozhovorem s rodiči, jejichž doplňující či vysvětlující výpovědi si koordinátor zaznamená a přiloží je k vyplněnému archu. Tyto výpovědi jsou důležité při závěrečné interpretaci. I přesto, že jde o subjektivní názory a může zde být argumentováno tím, že dobrovolník i rodič mohou z nejrůznějších důvodů záměrně poukazovat na změnu, která ve skutečnosti nenastala, je potřeba brát v úvahu také to, že rodič a dobrovolník tráví s dítětem mnoho času a mají možnost dítě pozorovat souvisle a v mnoha situacích. Vztah navíc není uzavřený. Je sledován koordinátorem, popř. jiným spolupracujícím odborníkem, kteří taktéž mohou dotazník vyplnit a přispět tak svým pohledem. Při konečné interpretaci je výzkum vhodné doplnit o vlastní poznatky z písemných záznamů, v nichž např. koordinátor mapuje průběžné výsledky svých kontaktů se všemi zúčastněnými stranami, a o doplňující rozhovor s rodiči a dobrovolníky. U položek 14 – 24 není možné zaškrtnout odpověď „netýkalo se nás a netýká“, neboť jde o položky vyjadřující určitý stav u dítěte (stav, který se týká všech dětí). Pro tyto položky je charakteristické to, že nejde o deficitní vymezení, ale jsou v souladu se současným trendem pozitivního přístupu k dítěti a zaměřením na jeho perspektivu.

Evaluační dotazník dobrovolníka ^{PŘÍLOHA Č.3}

Evaluační dotazník dobrovolníka je zaměřen na osobu samotného dobrovolníka, přínos programu pro něj samotného, jeho vlastní sebehodnocení. Poskytuje informace především kvalitativního charakteru.

Distribuce dotazníku:

- ▶ dotazník vyplňuje dobrovolník na osobní schůzce s koordinátorem, ve výjimečných případech jej lze zaslat poštou, popř. vyplnit v rámci telefonického rozhovoru
- ▶ dotazník vyplňuje dobrovolník po ukončení své dobrovolnické činnosti

Evaluační dotazník pro dítě zařazené v programu Pět P PŘÍLOHA Č. 4

Tento dotazník pro děti je doplňující (ovšem ne méně důležitý), pomáhá nám v první řadě zjistit, co by dítě ve svém životě nyní chtělo, a poté posoudit, zda dítě bylo v kamarádství s dobrovolníkem spokojeno, a zda se mu něco z jeho přání splnilo. Jde ovšem o data kvalitativního charakteru, tudíž při prezentaci výsledků záleží na interpretaci koordinátora.

Dítě v první části dotazníku popíše, popř. nakreslí, čeho by se chtělo zbavit, co by chtělo odložit (může to být vlastnost, věc, problém). Dále dítě napíše, popř. nakreslí, co by chtělo získat, co by si přálo. Jde o hravou a nezátěžovou formu vyjádření „zakázky“ dítěte. Obě informace mohou být pro koordinátora vodítkem, na čem by se dalo v rámci vztahu dítě – dobrovolník pracovat.

Ve druhé části dotazníku dítě po roce popíše, popř. nakreslí, čeho se za ten rok zbavilo a co získalo. Tyto informace jsou důležité pro koordinátora, neboť často dítě řekne, zda mu v tom pomohl dobrovolník či ne. Dále dítě zodpoví několik otázek, které postihují kvalitu vztahu a koordinátor může usoudit, zda se kamarádství tzv. vyvedlo.

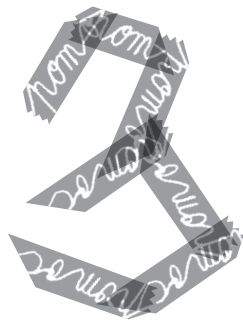
Distribuce dotazníku:

- ▶ část 1. vyplňuje dítě na počátku vztahu s dobrovolníkem, tzn. nejlépe při prvním rozhovoru koordinátora s dítětem (lze také požádat rodiče, aby vyplnili s dítětem doma, popř. využít společné akce dvojic)
- ▶ část 2. vyplňuje dítě po 12 měsících (+/-) fungování dvojice dítě – dobrovolník nejlépe při osobním setkání s koordinátorem
- ▶ pokud dvojice pokračuje ve vztahu i po prvním roce, je vhodné zrevidovat část 1. (zda pořád platí, či zda se to změnilo, popř. nechat vyplnit úplně znovu), po cca dalších 12 měsících vyplnit znovu část 2., naposledy je nutno část 2. vyplnit při ukončení dvojice.

Doporučení:

Koordinátor si po vyplnění dotazníku s dítětem označí do pravého horního rohu jméno dítěte a datum vyplnění (v dotazníku na to není připravena kolonka z toho důvodu, aby „nerušila“ děti). Koordinátor rozhodne dle věku či schopností dítěte, zda bude dítě malovat či psát (doporučení: psát od 10, 12 let). S mladšími dětmi vyplňuje dotazník koordinátor formou rozhovoru či mu zadá téma obrázku, starším to dá jako dotazník, nechá je vyplňovat samostatně, aby měly větší pocit samostatnosti a bezpečí! Je také možné, aby starší dítě vyplnilo dotazník „jakoby“ anonymně, poté jej hodí do připravené schránky, odkud si jej koordinátor po odchodu dítěte vezme a tužkou popíše a zařadí.

VYHODNOCENÍ EVALUAČNÍ METODY

Evaluační dotazník programu Pět P

Nabízí se více možností pohledu na výsledky:

Celkové souhrnné výsledky

**Souhrnné výsledky z pohledu
jednotlivých skupin respondentů**

**Výsledky formou případové
studie jednoho dítěte**

Celkové souhrnné výsledky

Celkové výsledky jsou vhodné pro vyčíslení statistické úspěšnosti programu. Zpracování těchto výsledků má dva kroky. Nejdříve koordinátor vezme sadu vyplněných dotazníků a zapíše celkový počet stejných odpovědí v jednotlivých kategoriích. Uvede sledované období, počet sledovaných dětí a počet respondentů (tj. kolik rodičů, dobrovolníků atd.)

- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku programu Pět P - I. (celkové výsledky) PŘÍLOHA Č. 6

Ve druhém kroku následuje tabulka, ve které jsou vynechány výsledky „Nedovedu posoudit“ a „Netýkalo se nás a netýká“ a přibývá sloupec „Celkem“. Vynechané výsledky je možné analyzovat zvlášť. Důvodem vynechání je to, že tyto odpovědi procentuální vyjádření zkreslují. Při započítání odpovědí „netýká se nás“ by se např. výrazně zkreslila do minusových hodnot úspěšnost jen proto, že dítě nemělo v dané oblasti problém. Započítáme-li pouze počet jasně definovaných odpovědí, vyhneme se posuzování úspěšnosti tam, kde reálně nebylo možné úspěch posoudit. V každé buňce budou dva údaje. Číselné vyjádření odpovědí a pod tím procentuální vyjádření úspěšnosti. Procentuální vyjádření získáme tak, že jako 100% hodnotu vnímáme součet hodnocení na škále „Mnohem horší“ – „Mnohem lepší“.

- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku programu Pět P - II. (celkové výsledky posuzovaných změn) PŘÍLOHA Č. 7

Náročnější statistický přístup

Podle toho, co koordinátor očekává od výstupních dat, může zvolit poněkud náročnější přístup, pro tento případ se doporučuje oslovení odborníka na statistiku.

V případě dosažení ideální dostupnosti (tzn. vyplněné dotazníky od rodičů dětí a jejich konkrétních dobrovolníků) je vhodné využívat testy pro korelované výběry (párové testy). Výhodou využití těchto testů je především možnost sledovat reálné trendy v posuzování konkrétních dětí, nikoli pouze skupinové charakteristiky. Je možné použít např. Wilcoxonův test – tento test testuje nulovou hypotézu o shodě porovnávaných skupin, tedy že medián diferencí je roven nule. Nenulovým diferencím v rámci párů měření přiřazuje pořadová čísla, zvlášť pro kladné a záporné rozdíly je pak vypočítán součet těchto pořadí. Základem testu je menší součet.

V rámci těchto statistických metod můžeme sledovat např. rozdíly v posuzování změn u rodičů a dobrovolníků, v souvislosti také např. s délkou vztahu atd.

Při statistickém zpracování můžeme pracovat také na úrovni jednotlivých škál. Výhoda práce na úrovni škál spočívá v tom, že umožňuje uvažovat o problémech na obecnější rovině – konkrétní dítě tedy např. nemusí vykazovat všechny symptomy z určité oblasti, abychom je mohli přiřadit do skupiny dětí s problémy v této oblasti, i když konkrétní projevy nejsou úplně totožné. Zvláště škály, zjišťující výskyt symptomů či obecně problémů v určité oblasti bývají totiž často spíše subsidiární, než kumulativní – tzn. o obecnějším problému svědčí jen některé z možných symptomů, výskyt jednoho z nich může pravděpodobnost výskytu jiného spíše snižovat. Další, spíše „technickou“ výhodou je, že měřítka průměrných hodnot lze pro škálu vypočítat i při určitém procentu chybějících údajů u jednotlivých položek.

Souhrnné výsledky z pohledu jednotlivých skupin respondentů

Zde koordinátor přepíše počet jednotlivých odpovědí u každé ze skupin respondentů do tabulky. Tyto údaje umožní porovnat náhled na program (tzn. na změny u více dětí) u každé jednotlivé skupiny respondentů, tj. jak vidí působení programu dobrovolníci, rodiče, koordinátor a další, v čem se jejich hodnocení výrazně liší a z čeho tyto rozdíly mohou vyplývat. Vyplatí se hodnotit od počtu 20 dětí a více.

Koordinátor uvede sledované období, počet klientů a zakroužkuje, kterou skupinu respondentů zpracovává. Poté už vypíše jednotlivé číselné údaje do tabulky. Je možno vyjadřovat v absolutních číslech nebo v procentech.

- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku III.
(pro skupiny respondentů) PŘÍLOHA Č. 8

Výsledky formou případové studie jednoho dítěte

Tyto výsledky ukazují, jak se na problém jednoho dítěte a jeho změny a posuny dívají všechny zúčastněné strany. Koordinátor shromáždí informace od všech respondentů z pohledu jednoho klienta, tzn. od rodiče, dobrovolníka, možno také od koordinátora, učitele či jiného odborníka.

Koordinátor uvede jméno klienta, sledované období, označí všechny zúčastněné respondenty, a do tabulky poté přepíše hodnocení, které jednotlivé strany uvedly u daného klienta v každé sledované oblasti (dle uvedených zkratk). V potaz bere také vyplněný Úvodní evaluační dotazník, kde zákonný zástupce identifikoval hlavní problémy dítěte. Výsledky u každého klienta koordinátor interpretuje v případové studii. Tam, kde budou postoje respondentů výrazně protikladné (např. koordinátor a dobrovolník uvedou, že situace u dítěte je mnohem lepší, zatímco rodiče ohodnotí situaci jako mnohem horší), je potřebné vzniklou situaci vzájemně prokonzultovat, protože zde dochází k výrazné nejednotnosti náhledu na program a jeho funkci.

- ▶ Souhrnná tabulka evaluačního dotazníku IV. (pro jedno dítě) PŘÍLOHA Č. 9

Poznámka - co je případová studie?

Případové studie detailně popisují nebo rozebírají jeden nebo několik málo případů z praxe. Jedná se o zkoumání předem zvoleného jevu, v rámci jeho reálného kontextu. Případová studie má primárně deskriptivní cíl: usiluje o zachycení složitosti případu, jeho komplexnosti, popisuje vztahy v jejich celistvosti. Může však být i explanační: odhalit skryté souvislosti a vysvětlit příčiny konkrétních jevů.

V případové studii lze k vysvětlení jevů, na něž se zaměřuje, využívat různých vědeckých metod (interview, studium dokumentů, statistická data, apod.) a jejich výsledků; není to však její hlavní cíl. Případové studie jsou PRAKTICKÝM příspěvkem k danému tématu, jejich zpracování je založeno spíše na zkušenosti než na analýze či aplikaci nějaké teorie.

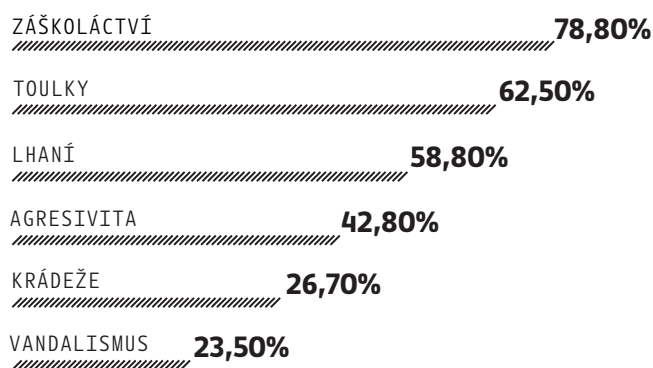

PREZENTACE CELKOVÝCH VÝSLEDKŮ POMOCÍ GRAFŮ PŘÍKLADY

Pro názornost uvádím dvě různé cesty prezentování dat, ale samozřejmě jsou možné i další varianty, které závisí na schopnosti a kreativitě koordinátora. Způsob prezentace závisí na tom, komu jsou data prezentována a co chtějí posluchači vědět. Zda půjde o prezentaci zlepšení, zhoršení, o pohled rodičů či pohled dobrovolníků, nebo celkový pohled všech respondentů. Možností je mnoho.

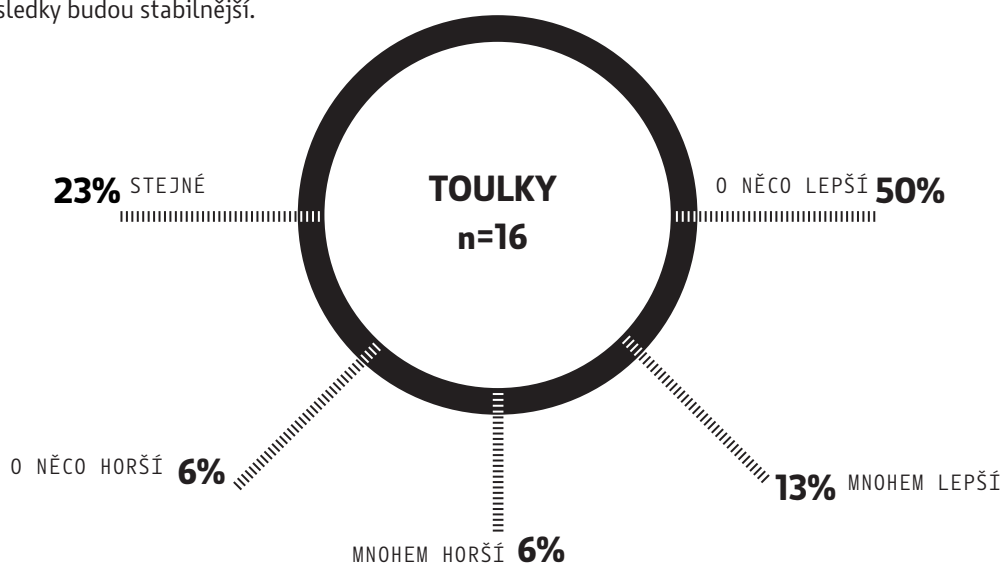
Vždy, když je připravován graf, je nutné před ním uvést úvodní komentář, který sděluje podstatu uvedených dat.

Příklad: Dobrovolníci dvaceti dětí byli požádáni posoudit změny za prvních 12 měsíců vztahu. Následující graf ukazuje procento dětí, které ukázaly zlepšení (kombinace „Mnohem lepší“ a „O něco lepší“) v šesti položkách první oblasti Chování. Počet dobrovolníků odpovídajících na každou z těchto položek kolísá od 14 do 17. V některých případech dobrovolníci nebyli schopni vykázat změnu („nedovedu posoudit“) nebo cítili, že položka „nebyl problém“.

Jinou cestou prezentace dat je následující graf.

Příklad: Jde o vyhodnocení položky Toulky. Výraz $n = 16$ představuje aktuální počet dětí, za které jsou data prezentována. Znovu je třeba upozornit, že s $n = 16$ máme jen 16 dobrovolníků z 20, kteří odpověděli. To způsobuje, že procenta jsou nestabilní. Přidání jednoho či dvou případů může způsobit značné změny procentních výsledků. Když organizace provede více zhodnocujících posudků (bude mít více vyplněných dotazníků), výsledky budou stabilnější.

PŘÍLOHY

pomoc podpor
péče prevence
romáka jímám
nám nový kam
yblí jsme sam m

a přátelstvo

dobroa dobroj
podporuji nas

ády starajise

naminka sasine

ÚVODNÍ EVALUAČNÍ DOTAZNÍK PROGRAMU PĚT P

Kdo vyplňoval? RODIČ — KOORDINÁTOR (PROSÍM ZAŠKRTNĚTE)

Jméno dítěte:.....

Věk dítěte:.....

Datum vyplnění:.....

	NENÍ PROBLÉM	ČÁSTEČNÝ PROBLÉM	VELKÝ PROBLÉM
PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.			
1. ZAŠKOLÁCTVÍ			
2. TOULKY			
3. AGRESIVITA			
4. KRÁDEŽE			
5. VANDALISMUS			
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ			
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY			
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.			
8. LHANÍ			
9. ODMLOUVÁNÍ			
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ			
11. NEPOŘÁDNOST			
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ			
13. NESOUSTŘEDĚNOST			
SOCIÁLNÍ ADAPTACE			
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY			
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM			
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY			
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA			

	NENÍ PROBLÉM	ČÁSTEČNÝ PROBLÉM	VELKÝ PROBLÉM
ŠKOLA			
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU			
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO			
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ			
OSOBNÍ KOMPETENCE			
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH			
22. SEBEDŮVĚRA			
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY			
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY			
OSOBNÍ PROBLÉMY			
25. ÚZKOSTNOST			
26. PŘÍLIŠNÉ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)			
27. NESAMOSTATNOST			
28. ROZMAZLENOST			
29. ÚNAVA DÍTĚTE			
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)			
31. POCIT MENĚCENNOSTI			
SOMATICKÉ PROBLÉMY			
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)			
33. SPÁNEK - NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.			
34. KOKTAVOST			
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ			
36. BOLESTI BŘICHA, HLAVY			

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK PROGRAMU PĚT P

Kdo vyplňoval? RODIČ — DOBROVOLNÍK — KOORDINÁTOR — UČITEL — ODBORNÍK (PROSÍM ZAŠKRTNĚTE)

Jméno vyplňující osoby:.....

Jméno dítěte:.....

Věk dítěte:.....

Jméno dobrovolníka:.....

Věk dobrovolníka:.....

Vyplněno za dobu (počet měsíců):.....

Datum vyplnění:.....

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUNĚM POSODIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.							
1. ZAŠKOLÁCTVÍ							
2. TOULKY							
3. AGRESIVITA							
4. KRÁDEŽE							
5. VANDALISMUS							
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ							
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY							
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.							
8. LHANÍ							
9. ODMLOUVÁNÍ							
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ							
11. NEPOŘÁDNOST							
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ							
13. NESOUSTŘEDĚNOST							
SOCIÁLNÍ ADAPTACE							
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY							
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM							
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY							
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUMÍM POSOUDIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
ŠKOLA							
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU							
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO							
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ							
OSOBNÍ KOMPETENCE							
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH							
22. SEBEDŮVĚRA							
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY							
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY							
OSOBNÍ PROBLÉMY							
25. ÚZKOSTNOST							
26. PŘÍLIŠNÉ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)							
27. NESAMOSTATNOST							
28. ROZMAZLENOST							
29. ÚNAVA DÍTĚTE							
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)							
31. POCIT MÉNĚCENNOSTI							
SOMATICKÉ PROBLÉMY							
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)							
33. SPÁNEK – NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.							
34. KOKTAVOST							
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ							
36. BOLESTI BRÍCHA, HLAVY							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DOBROVOLNÍKA

Jméno dobrovolníka:.....

Věk dobrovolníka:.....

Počet měsíců v programu Pět P:.....

Datum vyplnění:.....

Počet dětských klientů za dobu působení v programu:.....

Několik uplynulých měsíců jsi tvořil/a dvojici s dítětem (nebo i více dětmi). Rádi bychom Tě požádali o vyplnění následujícího dotazníku. Přečti si každý výrok a potom zakroužkuj číslo, které se nejvíce blíží Tvému názoru. Ve druhé části tohoto formuláře je několik dalších otázek, které bychom chtěli zodpovědět.

	SOUHLASÍM					NESOUHLASÍM				
1. ZLEPŠIL/A JSEM SVOJI SCHOPNOST KOMUNIKOVAT S DĚTMI	1	2	3	4	5					
2. ZLEPŠIL/A JSEM SVÉ SCHOPNOSTI ŘEŠIT PROBLÉMY	1	2	3	4	5					
3. MÁM VĚTŠÍ SMYSL PRO ZODPOVĚDNOST	1	2	3	4	5					
4. LÉPE ROZUMÍM PROBLÉMŮM DĚTÍ	1	2	3	4	5					
5. LÉPE ROZUMÍM MINORITÁM (NAPŘ. SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝM)	1	2	3	4	5					
6. LÉPE ROZUMÍM SÁM/SAMA SOBĚ	1	2	3	4	5					
7. NAŠEL/NAŠLA JSEM NOVÉ PŘÁTELE	1	2	3	4	5					
8. ZÍSKAL/A JSEM PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI PRO SVOJI BUDOUCÍ PROFESI	1	2	3	4	5					
9. UMÍM LÉPE FORMULOVAT A DEFINOVAT PROBLÉMY A HOVOŘIT O NICH	1	2	3	4	5					
10. JSEM TOLERANTNĚJŠÍ VŮČI DRUHÝM LIDEM	1	2	3	4	5					
11. JSEM ODOLNĚJŠÍ VŮČI STRESU A ZÁTĚŽOVÝM SITUACÍM	1	2	3	4	5					
12. V BUDOUCNU BUDU POKRAČOVAT V NĚJAKÝCH SLUŽBÁCH PRO OSTATNÍ	1	2	3	4	5					
13. BYLA TO CELKOVĚ OBOHACUJÍCÍ ZKUŠENOST	1	2	3	4	5					

14. Naučil/a jsi se něčemu novému?

15. Co se Ti nejvíce líbilo na tom být dobrovolníkem?

16. Co bylo nejtěžší na tom být dobrovolníkem?

17. Jak Tě vnímalo Tvoje okolí v roli dobrovolníka?

18. Co považuješ za svůj úspěch/neúspěch v dobrovolnické činnosti?

19. Co jsi mohl/a udělat jinak, aby pro Tebe byla tato zkušenost ještě lepší?

20. Co by se v programu Pět P mělo změnit, aby více pomohl dětem?

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK PRO DÍTĚ ZAŘAZENÉ V PROGRAMU PĚT P ¹

Představ si, že máš před sebou kouzelnou krabici a máš možnost do ní vše odložit. Čeho se chceš zbavit? (vlastnost, problém, nedostatek... cokoli)

Představ si, že máš před sebou kouzelnou skleněnou kouli a můžeš si cokoli přát. Co chceš získat? (schopnost, vlastnost, dovednost, kamarády, věc, známky ve škole.... cokoli)

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK PRO DÍTĚ ZAŘAZENÉ V PROGRAMU PĚT P ²

- ▶ Vyhod' do kouzelné krabice to, čeho ses za dobu kamarádství zbavil...

- ▶ Namaluj nebo napiš do kouzelné skleněné koule, co jsi získal...

- ▶ Jak a v čem ti pomohl, poradil tvůj starší kamarád? Co ses s ním naučil?

- ▶ V čem by ses chtěl podobat svému staršímu kamarádovi? Co se ti na něm líbí?

- ▶ Čeho si na něm ceníš? A co si asi myslí starší kamarád o tobě?

- ▶ Je nějaká věta, kterou ti kamarád často říkal?

- ▶ Jaký si pamatuješ zážitek se starším kamarádem? Co tě nejvíce bavilo?

- ▶ Je něco, co jsi Ty udělal pro svého kamaráda?

CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH POLOŽEK Z EVALUAČNÍHO DOTAZNÍKU PĚT P

Problémy chování I.

- ▶ záškoláctví (dítě do školy nechce, protože ho nebaví, popř. má strach, toulá se s partou či sám, toto chování se již min. 3 měsíce opakuje, do řešení je zapojena škola i rodiče)
- ▶ toulky (dítě se toulá bezcílně, denní i noční toulky, utíká z domu, většinou sám)
- ▶ agresivita (dítě útočné, škodící, ničící, zaměřena vůči vrstevníkům, rodičům či pečovatelům)
- ▶ krádeže (doma, ve škole, mezi vrstevníky, finance i majetek)
- ▶ vandalismus (bezdůvodné ničení cizího majetku)
- ▶ trávení volného času v negativní partě (dítě se schází s „nezdravou“ partou, může se kombinovat se záškoláctvím, krádežemi, vandalismem atd.)
- ▶ dítě šikanoje vrstevníky (agresor šikany - tělesné nebo psychické ponižování či týrání jedinců jinými, nejčastěji vrstevníků, agresor je starší, větší, silnější, v početní převaze)

Problémy chování II.

- ▶ lhaní (dítě lže doma, ve škole, kamarádům, může jít o bájnou lhavost, nezištnou, ale také o lhaní ve svůj prospěch apod.)
- ▶ odmlouvání (u dětí nejčastěji souvisí s jejich přirozenou touhou posouvat limity, aby dosáhly svého, jiná forma odmouvání má své kořeny v potlačené agresivitě)
- ▶ použití nevhodných slovních výrazů (dítě se vulgárně vyjadřuje - používá nevhodné výrazy směrem k vrstevníkům a autoritám)
- ▶ nepořádnost (dítě odmítá nebo nezvládá udržovat základní pořádek přiměřeně věku)
- ▶ sebepoškozování (vědomé, cílené sebezraňování, od polykání předmětů, přes škrábání až po sebevražedné tendence)
- ▶ nesoustředěnost (nebo roztěkanost, dítě, které neudrží pozornost déle než 20 minut, „u ničeho dlouho nevydrží“)

Sociální adaptace

- ▶ vztahy s vrstevníky (zda má kamarády, zda umí navázat přátelství, jak si je umí udržet, konfliktnost atd.)
- ▶ vztahy k dospělým (jak přijímá autority, ale třeba také sousedy, zda umí komunikovat s dospělými, postoj vůči nim)
- ▶ má zájmy a koníčky (jde o rozhodnutí dítěte, že se chce něčemu věnovat, ne o nařízené kroužky)
- ▶ aktivita, tvořivost, snaha (jde především o přirozenou touhu poznávat nové, využívání fantazie, aktivita)

Škola

- ▶ začlenění do školního kolektivu (jak se dítě projevuje mezi spolužáky, jeho role, zda je oblíbené či nikoliv, jak je zapojováno do spolupráce spolužáků atd.)
- ▶ přístup ke škole, vztah k ní, zájem o učivo (zda dítě škola baví, těší se na nové věci, zda má zájem o učivo atd.)
- ▶ školní výsledky (prospěch, známky, ale i slovní hodnocení učitele)

Osobní kompetence

- ▶ samostatnost v běžných činnostech (doma, při sebeobslužných činnostech, v okolí bydliště, ve městě atd.)
- ▶ sebedůvěra (sebevědomí, sebejistota, smělost - mínění dítěte o sobě, jak si věří, souvisí se samostatností)
- ▶ schopnost vyjádřit pocity (vyjádření emocí, jak pozitivních – např. radost, těšení se, tak i negativních – zlost, strach atd.)
- ▶ samostatné rozhodování (schopnost dítěte umět si vybrat, umět se rozhodnout na základě předchozích informací)

Osobní problémy

- ▶ úzkostnost (dítě je stažené, bojácné, může mít pocit emoční nejistoty)
- ▶ přílišné upnutí se na jinou osobu (závislost na druhém člověku, fixace na člena rodiny či blízkou osobu, např. dítě, které spí s matkou v posteli)
- ▶ nesamostatnost (doma, v sebeobslužných činnostech, v okolí bydliště, ve městě atd.)
- ▶ rozmazlenost (dítě bez mantinelů, vše si „vydupe“, vzteklé atd.)
- ▶ únava dítěte (psychická i fyzická, může provázet těžké období nebo nějaké postižení)
- ▶ citová labilita - uplakanost, náladovost, vzteklost (dítě často rychle přepíná do různých emocí, nezvládá náročné situace, frustraci atd.)
- ▶ pocit méněcennosti (dítě si nevěří, je nesamostatné, nesmělé, bojácné)

Somatické problémy

- ▶ enuréza a enkopréza (bezděčné pomočování a defekace, často jako důsledek nějaké stresové situace)
- ▶ spánek – noční děsy, těžké usínání atd.
- ▶ koktavost (porucha komunikačních schopností)
- ▶ okusování nehtů
- ▶ bolesti břicha, hlavy (spojené např. s docházkou do školy)

SOUHRNNÁ TABULKA EVALUAČNÍHO DOTAZNÍKU PROGRAMU PĚT P I (CELKOVÉ VÝSLEDKY)

Datum zpracování:.....

Počet sledovaných dětí:.....

Sledované období:.....

Počet jednotlivých skupin respondentů:

Koordinátor: ANO — NE

zákonní zástupci: .....

dobrovolníci: .....

učitelé:.....

odborníci:.....

celkem:.....

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUNĚM POSODIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.							
1. ZÁŠKOLÁCTVÍ							
2. TOULKY							
3. AGRESIVITA							
4. KRÁDEŽE							
5. VANDALISMUS							
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ							
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY							
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.							
8. LHANÍ							
9. ODMLOUVÁNÍ							
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ							
11. NEPOŘÁDNOST							
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ							
13. NESOUSTŘEDĚNOST							
SOCIÁLNÍ ADAPTACE							
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY							
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM							
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY							
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUNĚM POSODIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
ŠKOLA							
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU							
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO							
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ							
OSOBNÍ KOMPETENCE							
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH							
22. SEBEDŮVĚRA							
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY							
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY							
OSOBNÍ PROBLÉMY							
25. ÚZKOSTNOST							
26. PŘÍLIŠNĚ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)							
27. NESAMOSTATNOST							
28. ROZMAZLENOST							
29. ÚNAVA DÍTĚTE							
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)							
31. POCIT MENĚCENNOSTI							
SOMATICKÉ PROBLÉMY							
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)							
33. SPÁNEK – NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.							
34. KOKTAVOST							
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ							
36. BOLESTI BŘICHA, HLAVY							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

SOUHRNNÁ TABULKA EVALUAČNÍHO DOTAZNÍKU PROGRAMU PĚT P II (CELKOVÉ VÝSLEDKY POSUZOVANÝCH ZMĚN)

Datum zpracování:.....

Počet sledovaných dětí:.....

Sledované období:.....

Počet jednotlivých skupin respondentů:

Koordinátor: ANO — NE

zákonní zástupci: .....

dobrovolníci: .....

učitelé:.....

odborníci:.....

celkem:.....

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNÉ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	CELKEM
PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.						
1. ZÁŠKOLÁCTVÍ						
2. TOULKY						
3. AGRESIVITA						
4. KRÁDEŽE						
5. VANDALISMUS						
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ						
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY						
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.						
8. LHANÍ						
9. ODMLOUVÁNÍ						
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ						
11. NEPOŘÁDNOST						
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ						
13. NESOUSTŘEDĚNOST						
SOCIÁLNÍ ADAPTACE						
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY						
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM						
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY						
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA						

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNÉ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	CELKEM
ŠKOLA						
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU						
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO						
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ						
OSOBNÍ KOMPETENCE						
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH						
22. SEBEDŮVĚRA						
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY						
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY						
OSOBNÍ PROBLÉMY						
25. ÚZKOSTNOST						
26. PŘÍLIŠNÉ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)						
27. NESAMOSTATNOST						
28. ROZMAZLENOST						
29. ÚNAVA DÍTĚTE						
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)						
31. POCIT MĚNĚCENOSTI						
SOMATICKÉ PROBLÉMY						
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)						
33. SPÁNEK – NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.						
34. KOKTAVOST						
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ						
36. BOLESTI BŘICHA, HLAVY						

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

SOUHRNNÁ TABULKA EVALUAČNÍHO DOTAZNÍKU PROGRAMU PĚT P III (PRO SKUPINY RESPONDENTŮ)

Kdo vyplňoval? ZÁKONNÍ ZÁSTUPCI — DOBROVOLNÍCI — KOORDINÁTOR — UČITELÉ — ODBORNÍCI

Počet sledovaných respondentů:.....

Počet sledovaných dětí:.....

Vyhodnocení za období:.....

MNOHEM
LEPŠÍ   O NĚCO
LEPŠÍ   STEJNĚ   O NĚCO
HORŠÍ   MNOHEM
HORŠÍ   NEUNĚM
POSODIT   NETÝKALO SE
NÁS A NETÝKÁ*

PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.

- 1. ZÁŠKOLÁCTVÍ
- 2. TOULKY
- 3. AGRESIVITA
- 4. KRÁDEŽE
- 5. VANDALISMUS
- 6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU
V NEGATIVNÍ PARTĚ
- 7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY

PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.

- 8. LHANÍ
- 9. ODMLOUVÁNÍ
- 10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH
SLOVNÍCH VÝRAZŮ
- 11. NEPOŘÁDNOST
- 12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ
- 13. NESOUSTŘEDĚNOST

SOCIÁLNÍ ADAPTACE

- 14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY
- 15. VZTAHY K DOSPĚLÝM
- 16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY
- 17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUNĚM POSODIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
1. ZÁŠKOLÁCTVÍ							
2. TOULKY							
3. AGRESIVITA							
4. KRÁDEŽE							
5. VANDALISMUS							
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ							
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY							
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.							
8. LHANÍ							
9. ODMLOUVÁNÍ							
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ							
11. NEPOŘÁDNOST							
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ							
13. NESOUSTŘEDĚNOST							
SOCIÁLNÍ ADAPTACE							
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY							
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM							
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY							
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

	MNOHEM LEPŠÍ	O NĚCO LEPŠÍ	STEJNĚ	O NĚCO HORŠÍ	MNOHEM HORŠÍ	NEUMÍM POSOUDIT	NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ*
ŠKOLA							
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU							
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO							
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ							
OSOBNÍ KOMPETENCE							
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH							
22. SEBEDŮVĚRA							
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY							
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY							
OSOBNÍ PROBLÉMY							
25. ÚZKOSTNOST							
26. PŘÍLIŠNÉ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)							
27. NESAMOSTATNOST							
28. ROZMAZLENOST							
29. ÚNAVA DÍTĚTE							
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)							
31. POCIT MÉNĚCENNOSTI							
SOMATICKÉ PROBLÉMY							
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)							
33. SPÁNEK – NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.							
34. KOKTAVOST							
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ							
36. BOLESTI BRÍCHA, HLAVY							

*Netýkalo se nás při vstupu do programu Pět P a ani nyní se nás netýká.

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

SOUHRNNÁ TABULKA EVALUAČNÍHO DOTAZNÍKU PROGRAMU PĚT P IV (PRO JEDNO DÍTĚ)

Kdo vyplňoval? RODIČ — DOBROVOLNÍK — KOORDINÁTOR — UČITEL — ODBORNÍK

Jméno dítěte:.....

Věk dítěte:.....

Jméno dobrovolníka:.....

Věk dobrovolníka:.....

Vyplněno za dobu (počet měsíců):.....

Datum vyplnění:.....

	ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE	DOBROVOLNÍK	KOORDINÁTOR	UČITEL	ODBORNÍK
PROBLÉMY CHOVÁNÍ I.					
1. ZÁŠKOLÁCTVÍ					
2. TOULKY					
3. AGRESIVITA					
4. KRÁDEŽE					
5. VANDALISMUS					
6. TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU V NEGATIVNÍ PARTĚ					
7. DÍTĚ ŠIKANUJE VRSTEVNÍKY					
PROBLÉMY CHOVÁNÍ II.					
8. LHANÍ					
9. ODMLOUVÁNÍ					
10. POUŽITÍ NEVHODNÝCH SLOVNÍCH VÝRAZŮ					
11. NEPOŘÁDNOST					
12. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ					
13. NESOUSTŘEDĚNOST					
SOCIÁLNÍ ADAPTACE					
14. VZTAHY S VRSTEVNÍKY					
15. VZTAHY K DOSPĚLÝM					
16. MÁ ZÁJMY A KONÍČKY					
17. AKTIVITA, TVOŘIVOST, SNAHA					

ZKRATKY KE ŠKÁLE: MNOHEM LEPŠÍ - 1, O NĚCO LEPŠÍ - 2, STEJNÉ - 3, O NĚCO HORŠÍ - 4, MNOHEM HORŠÍ - 5,
NEDOVEDU POSOUDIT - X, NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ - 0

	ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE	DOBROVOLNÍK	KOORDINÁTOR	UČITEL	ODBOBNÍK
ŠKOLA					
18. ZAČLENĚNÍ DO ŠKOLNÍHO KOLEKTIVU					
19. PŘÍSTUP KE ŠKOLE, VZTAH K NÍ, ZÁJEM O UČIVO					
20. ŠKOLNÍ VÝSLEDKY OSOBNÍ					
OSOBNÍ KOMPETENCE					
21. SAMOSTATNOST V BĚŽNÝCH ČINNOSTECH					
22. SEBEDŮVĚRA					
23. SCHOPNOST VYJÁDŘIT POCITY					
24. SAMOSTATNÉ ROZHODOVÁNÍ OSOBNÍ PROBLÉMY					
OSOBNÍ PROBLÉMY					
25. ÚZKOSTNOST					
26. PŘÍLIŠNÉ UPNUTÍ SE NA JINOU OSOBU (FIXACE)					
27. NESAMOSTATNOST					
28. ROZMAZLENOST					
29. ÚNAVA DÍTĚTE					
30. CITOVÁ LABILITA (UPLAKANOST, NÁLADOVOST, VZTEKLOST)					
31. POCIT MENĚCENNOSTI					
SOMATICKÉ PROBLÉMY					
32. ENURÉZA A ENKOPRÉZA (POMOČOVÁNÍ, POKAKÁVÁNÍ)					
33. SPÁNEK – NOČNÍ DĚSY, TĚŽKÉ USÍNÁNÍ ATD.					
34. KOKTAVOST					
35. OKUSOVÁNÍ NEHTŮ					
36. BOLESTI BRÍCHA, HLAVY					

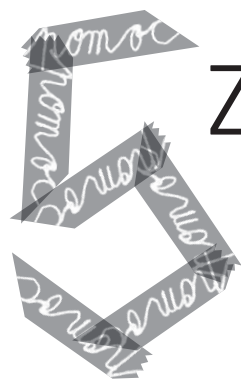
ZKRATKY KE ŠKÁLE: MNOHEM LEPŠÍ - 1, O NĚCO LEPŠÍ - 2, STEJNÉ - 3, O NĚCO HORŠÍ - 4, MNOHEM HORŠÍ - 5, NEDOVĚDU POSOUDIT - X, NETÝKALO SE NÁS A NETÝKÁ - 0

PROSTOR PRO POZNÁMKY:

ZÁVĚR

Na závěr bych ráda uvedla obecné závěry z výzkumu, který proběhl v roce 2010. V rámci výzkumu byly používány formuláře z evaluační metody představené výše.

Na základě realizovaného výzkumu lze konstatovat, že program Pět P se jeví jako efektivní, neboť u dětí zařazených do programu se objevují pozitivní změny, a to především v oblasti osobních kompetencí (sebedůvěra, schopnost vyjádřit pocity, samostatné rozhodování a zájem o nové věci) a v oblasti sociální adaptace (především v dostatku kamarádů a oblasti zájmů a koníčků). Oblast rizikového a problematického chování se jeví bez průkazných změn, stejně jako oblast školy. Výsledky dokazují fakt, že program Pět P je primární preventivní program chápáný jako proces zaměřený na zvyšování sociálních kompetencí dětí a na osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoje osobnosti.

Dále lze konstatovat, že rodiče jsou obecně citlivější ke změnám u dítěte a hodnotí průkazně lépe než dobrovolníci. A v neposlední řadě lze říci, že více změn u dětí je průkazných ve druhém roce fungování dvojice, což dokazuje, že přínosnější je vztah trvající déle než jednorocní povinná doba.

Mgr. Bohdana Břízová, Ph.D.

Bohdana Břízová byla součástí týmu, který začal program Pět P realizovat v Českých Budějovicích v roce 1999, do roku 2005 pracovala jako koordinátorka programu, v současné době je jeho garantem. Od roku 2009 je členem Výboru Asociace Pět P v ČR, nyní místopředsedkyní Asociace dobrovolnických mentoringových programů, z.s.

Programu Pět P, a obecně dobrovolnictví, se věnuje také v rámci své publikační, projektové a lektorské činnosti. Konkrétně evaluaci programu Pět P věnovala svoji diplomovou i disertační práci a zpracovala evaluační metodu do konečné podoby, kdy vychází ve formě tohoto Manuálu.

Pracuje jako odborný asistent na Ústavu sociálních a speciálněpedagogických věd na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

RECENZE K PUBLIKACI EVALUAČNÍ METODA MENTORING

MGR. ŠÁRKA PECHKOVÁ

Předkládaná publikace se zabývá evaluační metodikou mentoringového programu Pět P, která zde je komplexně zpracována (tzn. manuál k použití a také formuláře výzkumných nástrojů). Autorka si nekladla za cíl vytvořit vědecký text, ale vytvořit věcnou příručku s jasným návodem pro praktické použití, což se jí zdařilo.

Téma je zpracováno na 12 stranách plus přílohy. První část je rozdělena do pěti kapitol. Kromě úvodu a závěru se jednotlivé kapitoly věnují popisu evaluační metody, postupu vyhodnocování a možnosti prezentace výsledků. V druhé části jsou přiloženy jednotlivé dotazníky - úvodní dotazník pro klienta, Evaluační dotazník programu Pět P, Evaluační dotazník pro klienta. V neposlední řadě se zajímá také o vnímání dobrovolnické role samotným voluntérem (Dotazník dobrovolníka). Další přílohy se týkají vyhodnocování získaných dat (Souhrn celkem, souhrn %, souhrn skupiny respondentů, souhrn klient). Nechybí ani příloha vysvětlující jednotlivé položky Evaluačního dotazníku.

Program Pět P byl prvním profesionálně řízeným dobrovolnickým programem v ČR. K profesionálnímu dobrovolnickému programu mimo jiné patří i možnost evaluace ověřenou kvalitní metodou. Předkládaná metoda vychází z americké standardizované metodiky POE (Program Based Outcome Evaluation), která však musela v českém prostředí projít určitým vývojem. Na základě výzkumů se totiž ukázalo, že tato metoda nerespektuje české sociokulturní odlišnosti. To mimo jiné znamenalo, že metoda nebyla koordinátory dostatečně využívána. Proto byla modifikována a upravena tak, aby plně vyhovovala potřebám programu Pět P, a konečná verze je prezentována v této publikaci. Vzhledem k charakteru programu Pět P je totiž nutné dlouhodobě sledovat jeho efektivitu. Program Pět P je v současné době realizován v 16 centrech po celé ČR a díky této evaluační metodě MENTORING lze efektivitu programu Pět P hodnotit jednotně a výsledky evaluace využívat celorepublikově.

Přínos této publikace tkví v tom, že poskytuje ucelený pohled na dané téma. Pokud je evaluační metoda používána precizně a dlouhodobě, poskytuje cenné informace o působení programu Pět P na dětského klienta a o celkové efektivitě programu Pět P.

Věřím, že díky této publikaci bude tato evaluační metoda MENTORING správně používána a přispěje ke zvyšování efektivity programu Pět P.

ASOCIACE DOBROVOLNICKÝCH MENTORINGOVÝCH PROGRAMŮ, Z.S.

Výbor ADMP v ČR

Předsedkyně výboru PhDr. Dagmar Cruzová – Kroměříž

Místopředsedkyně výboru Bc. Vlasta Faiferlíková – Plzeň

Místopředsedkyně výboru Mgr. Bohdana Břízová, Ph.D. – České Budějovice

Členka výboru Mgr. Lenka Černá – Ústí nad Labem

Člen výboru PhDr. Jiří Tošner – Praha

Členka výboru Mgr. Zuzana Hasanová – Praha

Členka výboru Mgr. Bc. Hana Hudáková, DiS. – Horní Benešov

Kaznějovská 1517/51

323 00 Plzeň – Bolevec

IČ: 26537664

www.petp.cz

Kontakt na předsedkyni výboru spolku: PhDr. Dagmar Cruzová, mail: cruzova@volny.cz

Autorka Metodiky Mgr. Bohdana Břízová, Ph.D., kontakt: brizova@zsf.jcu.cz

Datum vydání: 15. června 2016

ISBN 978 - 80 - 906352 - 0 - 3

Jazyková korektura: PhDr. Dagmar Cruzová

Pro Asociaci dobrovolnických mentoringových programů vydalo vydavatelství Hana Hudáková, Horní Benešov

Kontakt na vydavatelství: Nerudova 2, 793 12 Horní Benešov, ČR, komplan.hudakova@seznam.cz

Cena publikace: 200 Kč

Dotazníky je možné na vyžádání zaslat.

pomoc podpory přátelskou
péče prevence dobra dobrou
pomáhají nám podporují nás

nám novými kamarády stávají se

byli jsme sam maminka a sline